

Отъ живущитѣ въ София сопотнени.

тиль на поета едно голѣмъ писмо, въ което изброяваше прѣдѣнитѣ отъ него Вазови произведения.

IV.

Творчеството на Ив. Вазовъ¹⁾

Творчеството на Ив. Вазовъ е грамадно и най-разнообразно. Той е работил въ областта на всичките литератури родове. Споредъ това ще разделимъ работата на три части: 1. Стихотворения, 2. Белетристика и 3. Драми. Накрай ще поменемъ и за Вазовъ като обществоствен дѣць.

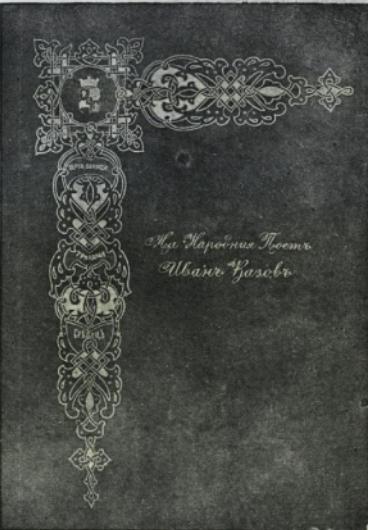
За всичко това ще си послужимъ съ извадки отъ най-добритѣ статии на известниятѣ въ литература на критики и писатели.

Стихотворения

Изъ "Вазовъ за своято творчество" отъ М. Ариандулъ (Вазовъ юбилеен сборникъ подъ редакция на д-р Ст. Романски).

За да разберемъ поета въ неговите домогавки като писател, въ неговата програма, необходимо знаемъ придилично да възьмемъ: темперамента му и времето му. Едното еъзикът изворъ на езиковината, огледалото, въ което се отразява съвѣтъ, съзванието, което получаватъ иѣзъцата и прѣѣзъците, другото — задачата, че му се поставя отъ срѣда и условия, съѣзжнатъ ограничения, интереси и събития, дали насока на поривът му. Въренъ ли е на тѣзи дѣй стихии, едината доща отъ вѣтъ, другата заложена отъ вѣкъ, той ще напиши своето заслужено място въ общия български ище спечели признание у съвременниците си. Той ще си изработи, осигури това, една теория, която има както устойчивостъ прѣзъ целии му животъ, така и опровядване въ очите му, като истинска необходимостъ на историческата моментъ.

Съ огледъ къмъ темперамента на поета твърдъ навсякъ ролъ трбва да принесемъ на неговия ентусиазъмъ. Вазовъ е единъ извѣрца на твърдъ — извѣрца въ най-

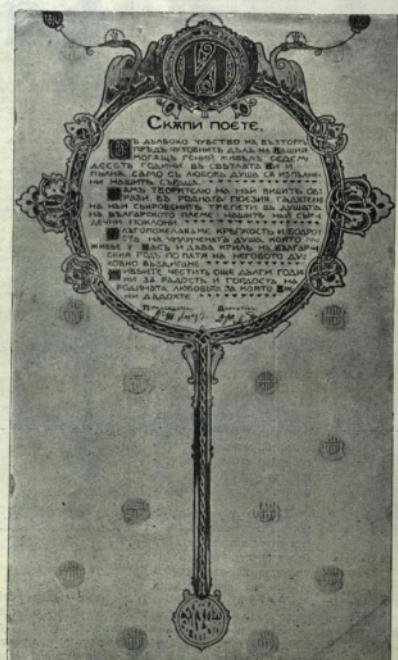
Отъ Софийската Градска Община.

широкъ съмнѣтъ, т. е. въздушенъ отъ съна жаждата да познае и да се сблъсне съ божественото, както го вижда въ природа, въ народъ, въ идеала на човѣка, въ борбата на човѣчеството. Пинътъ отъ тази любовъ къмъ възнището, и отрекъ се отъ сънътъ, не еще прѣстане никога да дари сънътъ, доброто, общенеземното, и никога той нѣма да бладе сломенъ отъ вражни прѣмъстенія или отъ измененитетъ на сѫдбата. Той дишъ въздухъ на базенът самозабрана, той е частъ отъ сънътъ, напълненъ съ толкова красота, той е приятелът си на рода си, на страната си, за конто хранъ всекоя възторгъ. И нико изъ троите сърдeto му толкова, колкото прѣцътъ на хора, лишенъ отъ усѣть за възнището, забравили божиятъ искра въ себе си и станали роби на дөлънъ егоизъмъ. Конинъ за чистота на душата, за разширението и до съсьдъ на всичко човѣчко и за служба на обществото въ стремежъ на мъжъ напирътъ и свободъ, — ето основнътъ патъ на тон поетъ, който, като никой другъ отъ своятъ събра въ наше, е съзмѫтъ да стане ехо на по-голямъ дѣлъ отъ мислещата и мечтава народна маса.

Повината му въ зоритѣ на новия български животъ, т. е. въ надевченето на освобождението и на началата на културното ни позднѣане, прибрѣзътъ конкретнѣтъ цѣли на неговото изкуство. Въ една срѣда, глаголици такова неизвестство, въ една държава, становища на бълко партизанство, и въ едно общество, чийто кумъръ има нищо общо съ идеализъма на поета, не може да се мисли за друга литература, осигурътъ за такавъ, че щи обиша война на мрака, на покарата, на застъгъ. Музата на поета се зове дѣлът; ти не признава изкуство само за себе, пѣсни за невинни радости, излишни на суетата или на гордостта. Всичко, че се бронъ умъ и способностъ въ тази страна, е длъжно да употреби и силитъ си за прилагане на мъртвите и за издигане национата до онай височина, на която стоятъ напирътъ и на съвѣтъ цивилизации народъ. Човѣкъ на перото, на нахълковането не прави изключение. И той има скъпото признание, само му служи по особенъ начинъ — въ зависимостъ отъ дарбигъ си и срѣдствата си.

И така, любовъ — т. е. съзнаніе, че не си много-добъръ отъ другите, вира въ творчеството на бояки лъчъ на бѣзния човѣкъ и готовностъ да идешъ срѣчу защото не съ бѣтъ, а съѣтъ. Но-нагътъ, въ този евангелие на съвременни човѣкъ, иде устрѣсть къмъ „висши цѣли“: честъ, права и свобода (Подъ наисто се бѣ, 14). Редомъ съ тяхъ: упорътъ, труда, груда физически и умствени, — защото труда съ животъ, тру-

¹⁾ Всичко каквото помѣщавамъ за творчеството на Вазовъ, е извадки отъ най-добритѣ статии, писани по хълбокъ. Доколкото можахъ, гледахъ да пропитамъ само най-характерните пасажи.

Отъ театъ „Ренесансъ“.